

V spomin prof. dr. Dušanu Kuščerju

Dne 4. 10. 2012 se je v 93. letu starosti od nas tiho poslovil prof. dr. Dušan Kuščer, pedagog, raziskovalec, občudovalec narave in prijatelj v najširšem pomenu besede. Rodil se je 24. marca 1920 v Brežicah. V Ljubljani je obiskoval realko, ki jo je leta 1938 zaključil z maturo. Jeseni istega leta se je vpisal na Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani in se posvetil študiju mineralogije in geologije. Diplomiral je februarja leta 1943. Doktorat z naslovom »Stratigrafija in tektonika zagorskega terciarja« pod mentorstvom akademika profesorja Ivana Rakovca je zagovarjal leta 1968.

Po koncu druge svetovne vojne se je leta 1945 kot geolog zaposlil na Ministrstvu za gradnje LRS. Februarja leta 1947 se je zaposlil kot asistent na Inštitutu za mineralogijo, petrografijo in geologijo, ki je takrat deloval pod okriljem Oddelka za rudarstvo in metalurgijo Tehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Septembra leta 1952 je bil imenovan za docenta. Za izrednega profesorja je bil izvoljen leta 1965 in za rednega profesorja leta 1976. Kot pedagog se je upokojil leta 1983, kot recenzent, svetovalec in aktiven raziskovalec pa je nato s stroko sodeloval še dolgo vrsto let.

Pedagoško udejstvovanje profesor Kuščerja je bilo zelo široko. Na Univerzi v Ljubljani je sprva predaval predmet Geologija premoga in nafte, nato pa je prevzel še predmet Splošna geologija. Kmalu za tem je pričel predavati tudi druge predmete in s tem v slovensko geološko stroko uvajati nova področja in nova znanja. Tako med njegove ključne predmete sodijo inženirska geologija, hidrogeologija in tektonika, na področje katerih sodijo tudi njegovi najpomembnejši strokovni ter znanstveni dosežki. Poleg teh predmetov je predaval tudi predmete Mikroskopija premoga, Geološko kartiranje in Petrografija sedimentov. Hkrati s predavanji za geologe, je veliko svoje energije posvečal tudi predavanjem za gradbenike in arhitekte, ki jim je podajal snov s področja splošne geologije s poudarkom na inženirski geologiji ter predavanjem za rudarje, ki jim je predaval predmet Splošna geologija. Bil je pristaš tiste univerzitetne tradicije, po kateri profesor ni dolžan odpredavati vsake pike in vejice, pač pa dovolj obširno in razumljivo pojasniti predvsem tisto, za kar meni, da je za stroko pomembno ter hkrati – po njegovih izkušnjah – študentom najtežje dojemljivo. In seveda vse tisto, česar ne najdeš v študentom dosegljivih šolskih knjigah, saj je novo. Pri tem ga ni bilo strah povedati, da za nekatera vprašanja še ni enoznačnih odgovorov. Naj je šlo za geološko kartiranje, fotogeologijo, tektoniko, inženirsko geologijo ali hidrogeologijo, povsod je pri razlagi geoloških procesov in izvedbenih postopkov izhajal iz matematično-fizikalnih osnov in jo nadgradil s svojimi bogatimi praktičnimi terenskimi izkušnjami. Prav zaradi teh izkušenj se je zavedal, da ni dovolj le naučenost, pač pa uporabno znanje.

Bil je mentor 44 diplomantom, dvema magistrskima nalogama ter trem doktorskim disertacijam. Njegovi učenci so nadaljevali njegovo delo in razvili inženirsko geologijo, hidrogeologijo in tektoniko v temeljne geološke vede, ki danes predstavljajo podlago pomembnih gospodarskih panog.

Širina njegovega pedagoškega in znanstveno raziskovalnega ter strokovnega dela je temeljila na njegovi prirojeni radovednosti, že v srednješolskih letih se je zapisal raziskovanju narave, tako vodnemu svetu kot tudi krasu. Pred drugo svetovno vojno sta se s starejšim bratom Ivanom lotila potapljaških raziskav, tako v morju, kot tudi v iztočnih sifonih velikih kraških izvirov. Tako sta se z bratom zapisala ne samo med pionirje slovenskega potapljaštva, temveč sta orala ledino v jamarskem potapljanju tudi v svetovnem merilu. Poleg tega se uvrščata tudi med pionirje podvodne fotografije. Pomanjkanje opreme sta nadomestila z iznajdljivostjo in veliko mero poguma ter drznosti. Njuni pionirski koraki veljajo danes med potapljači in jamarji za legendarne in ob marsikaterem njunem takratnem dosežku, se danes kar zdrzneš. Pustolovska žilica ju je pripeljala tudi v poklicnem življenju v naravoslovje in kasneje na Univerzo v Ljubljani, kjer sta se oba uveljavila kot univerzitetna profesorja. Profesor Dušan Kuščer je že zgodaj napisal nekaj krajših člankov o krasu in nekaterih kraških jamah, ki jih je objavil v reviji *Proteus*. Skupaj z bratom sta na podlagi proučevanja podvodnih kraških izvirov v Jadranskem morju v zakladnico svetovne hidrogeologije in teoretske fizike prispevala pomemben korak k razumevanju mehanizma in pogojev nastopanja takih izvirov, o čemer sta poročala tako v domačih revijah, kot tudi na mednarodnih geoloških kongresih.

Na svoji strokovni poti se je sprva ukvarjal s petrologijo magmatskih in sedimentnih kamnin, nato pa je kmalu posegel tudi na druga področja. Kot mlad geolog, ki je bil v letih obnove po drugi svetovni vojni zaposlen na ministrstvu za gradnjo, se je soočil s številnimi inženirsko geološkimi problemi

pri načrtovanju, gradnji ter sanaciji hidroelektrarn. Še danes so pomembni njegovi dosežki na širšem območju hidroelektrarne Moste pri Žirovnici. Sledila so dela za številne druge hidroelektrarne, med katere sodi elektrarna Medvode, elektrarne na reki Soči in na njenih pritokih ter hidroelektrarne v Črni gori. Že na začetku svoje kariere se je pričel ukvarjati tudi s problemi gradnje cest in železnic ter problemi hribinskih in zemljinskih plazov. Med zelo pomembna torišča njegovega dela sodijo tudi raziskave Zagorskega terciarja, o čemer je poleg praktično naravnanih elaboratov napisal tudi več pomembnih znanstvenih člankov. Te raziskave so bile tudi izhodišče za njegovo delo na področju rudniških vod, kjer je dosegel veliko mednarodno odmevnost. V letih 1968 do 1971 je sodeloval kot svetovalec pri geološkem kartiranju Alžirije, katerega rezultat je bilo nekaj pomembnih elaboratov in raziskav.

Izkušnje na področju hidrogeologije in inženirske geologije so ga usmerile tudi na področje tektonike ali bolj strukturne geologije, kjer je profesor Kuščer pri nas oral ledino. Študentom je podal teoretske osnove deformacij kamnin ter metod terenske in kabinetne obdelave. Njegov članek »O vrednosti nekaterih strukturnih analiz« (Geologija 8, 1965) predstavlja formalen in kritičen vstop slovenske geologije na področje z dokazi podprte strukturne interpretacije.

Za svoje znanstveno raziskovalno in strokovno delo je prejel tudi nekaj pomembnih nagrad. Že kot študent je leta 1940 prejel Svetosavsko nagrado za svojo razpravo »Razmerje med optičnimi konstantami in kemičnim sestavom mineralov cojzito-epidotove skupine in karakteristika zastopnikov skupine iz mej Jugoslavije.« V letu 1968 je prejel nagrado Sklada Borisa Kidriča za razpravo z naslovom »Zagorski terciar«. Leta 1980 je bil odlikovan z redom zaslug za narod s srebrnimi žarki. Leta 1998 je bil izvoljen za častnega člana Slovenskega komiteja mednarodnega združenja hidrogeologov.

Profesor Kuščer je bil odličen človek in pedagog, priljubljen in vedno pripravljen za prijazen pogovor. Pri njegovem delu ga je vodil metodični dvom, na podlagi česar je vsako trditev podvrjel natančnemu premisleku. Do sebe in drugih je bil strokovno in znanstveno kritičen, kar ga je pripeljalo do pomembnih dosežkov, ki bodo v zgodovini slovenske geologije ostali zapisani; kakor bo ostal trajen tudi njegov prispevek k razvoju slovenske geološke šole.

*Mihael Brenčič
Ladislav Placer
Miran Veselič*